

УДК 336.02:504

НІКІТІШИН Андрій,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Досліджено становлення та розвиток сучасного податкового регулювання як інструменту державної екологічної політики. На прикладі країн, які провели податкові реформи, показано позитивні аспекти від запровадження екологічних податків. Проаналізовано діючі системи екологічного оподаткування різних розвинених країн світу та визначено перспективи використання зарубіжного досвіду в Україні. Запропоновано напрями подальшої модернізації екологічно орієнтованих фіскальних інструментів з метою підвищення ролі податкового регулювання у вирішенні екологічних проблем.

Ключові слова: екологічне оподаткування, податкове регулювання, податкова система, екологічні податки, податкова політика, навколишнє природне середовище.

Никитишин А. Налоговое регулирование как инструмент государственной экологической политики. Исследовано становление и развитие современного налогового регулирования как инструмента государственной экологической политики. На примере стран, которые провели налоговые реформы, показаны положительные аспекты введения экологических налогов. Проанализированы действующие системы экологического налогообложения различных развитых стран мира и определены перспективы использования зарубежного опыта в Украине. Предложены направления дальнейшей модернизации экологически ориентированных фискальных инструментов с целью повышения роли налогового регулирования в решении экологических проблем.

Ключевые слова: экологическое налогообложение, налоговое регулирование, налоговая система, экологические налоги, налоговая политика, окружающая природная среда.

Постановка проблеми. Наразі увага світового співтовариства прикута не лише до фінансово-економічних проблем, оскільки на перший план висуваються кліматичні та екологічні проблеми, що вимагає пошуку нових та вдосконалення діючих інструментів, у тому числі фінансових. У тому, що зазначені проблеми давно втратили локальний характер і досягли глобальних масштабів 30 листопада 2015 р. у м. Ле Бурже підтвердив світовий кліматичний саміт під егідою ООН, в якому взяли участь представники близько 150 країн світу [1]. Серед

питань, які стають особливо актуальними для обговорення в таких умовах – це пошук фінансових важелів, що сприятимуть вирішенню нагальних екологічних проблем. Податки стали вагомим та дієвим інструментом забезпечення екологічної безпеки суспільства, вони відіграють важливу роль у переході до низьковуглецевої економіки.

Практика екологізації оподаткування в деяких країнах світу за короткий час довела свою дієвість, адже запроваджені екологічні податки досить чітко виявили свій регулюючий потенціал, впливаючи та коригуючи діяльність платників – забруднювачів навколишнього природного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасним проблемам та перспективам розвитку екологічного оподаткування (ЕО) в Україні та світі присвячено праці таких авторів як О. О. Веклич, С. О. Лизун, Ю. М. Маковецька, В. С. Міщенко, Т. Л. Омеляненко, М. А. Хвесик, О. А. Чала [2–5].

Незважаючи на наявність певних напрацювань та актуальність тематики, регулюючий потенціал ЕО мало досліджений, а вітчизняна система такого оподаткування ще досить далека від її ефективного використання.

Метою статті є обґрунтування напрямів підвищення ефективності податкового регулювання (ПР) як інструменту державної політики у галузі охорони навколишнього середовища.

Матеріали та методи. При написанні статті використано сукупність наукових методів і підходів, що дало змогу реалізувати концептуальну єдність дослідження, зокрема діалектичний, історичний та структурний методи використано для розкриття передумов та особливостей застосування податкового регулювання у вирішенні екологічних проблем суспільства. Інформаційною базою стали праці українських та зарубіжних науковців, матеріали зарубіжних організацій.

Результати дослідження. Сьогодні зростає увага до використання ЕО в світі з метою вирішення екологічних проблем. Лише два десятиліття тому невелика кількість країн Європи почала активно використовувати регулюючий вплив різних екологічних податків на поведінку їх платників. Пройшло небагато часу і все більше країн досить вдало застосовують досліджувані податки, так вирішуючи нагальні екологічні проблеми. В низці країн існують серйозні плани на введення нових подібних податків або регулювання та внесення коректив у вже діючу систему ЕО.

Екологічні податки стають важливою частиною загального комплексу заходів економічної політики, з'являється все більше фактів їх ефективного використання при вирішенні сучасних та попередження майбутніх екологічних проблем суспільства, наслідки яких складають цілий комплекс, зокрема – це:

- глобальне потепління;
- зміна клімату;

- руйнування озонового шару;
- втрата біорізноманіття;
- знищення лісів;
- виснаження земельних ресурсів;
- забруднення водних ресурсів;
- забруднення повітря.

Екологічні податки є одним із джерел фінансів, які спрямовуються на відновлення знищених лісів, різні природоохоронні заходи, ліквідацію забруднення та забезпечення заходів, пов'язаних з охороною природи. Високі ставки податків змушують добувні підприємства запроваджувати технологічні схеми, які забезпечують раціональну і комплексну переробку видобутої сировини. Прискорена амортизація дозволяє модернізувати виробництво, що збільшує глибину переробки і коефіцієнта виходу товарної продукції. Це допомагає в умовах промислового видобутку обмежених природних ресурсів зменшити їх виснаження.

Таким чином, у ПР можливо виділити два головних напрями:

- Використання стимулюючого потенціалу податків. Головна мета екологічних податків – це зміна поведінки, яка шкодить довкіллю (надходження таких податків до бюджету будуть зменшуватися разом із викидами забруднюючих речовин).
- Використання фіскального потенціалу податків. Екологічні податки застосовують для отримання фінансових ресурсів і подальшого фінансування цільових природоохоронних програм, а вже потім для коригування поведінки забруднювачів.

ПР дозволяє вносити зміни до податкової системи таким чином, щоб перенести податкове навантаження із капіталу, праці та споживання на види діяльності, які негативно впливають на довкілля або використовують природні ресурси.

Прихильники активного застосування ЕО досить часто посиляються на теорію «*double dividend*» («подвійного дивіденду») [6]. Сутність її полягає в тому, що екологічні податки дозволять: *по-перше*, отримати перший дивіденд – збереження навколишнього середовища, *по-друге*, другий дивіденд – за рахунок перенесення податкового тиску із податків на працю й капітал зменшаться їх спотворюючі ефекти, що допоможе зростанню зайнятості, інвестицій, економічного зросту тощо. Отримані податкові доходи від екологічних податків дозволять вирішувати тактичні та стратегічні соціально-економічні завдання суспільства.

Значних фінансових результатів від реформи ЕО вже отримала Німеччина. За рахунок збільшення надходжень від енергетичних податків (з 34,1 млрд євро в 1998 р. до близько 52,7 млрд євро в 2003 р.) вдалося спрямувати 88 % від отриманої суми на зменшення внесків громадян у рамках системи державного пенсійного страхування, а 3 % використано на фінансування урядової федеральної програми щодо

розширення інвестицій в поновлювальні джерела енергії та підвищення енергоефективності будівель [7, с. 3].

Дієвість та ефективність ПР варіюється в різних країнах і визначається цілою низкою факторів: конструкцією системи ЕО (широта охоплення об'єктів), рівнем податків (ставки оподаткування), характером реалізації (пільги), напрямами використання отриманих податкових доходів.

У процесі вирішення екологічних проблем України податкове регулювання може забезпечити:

- економічні стимули для забруднювачів – стимулювати їх до нововведень та інвестицій у відновлювані джерела енергії та альтернативні види палива;
- ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, реалізацію заходів енергозбереження;
- збільшення частки відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива в енергетичному балансі країни;
- коригування споживчого попиту на екологічно «чисті» та «шкідливі» товари, їх пропозиції з боку виробників;
- ефективне використання природних ресурсів;
- фінансування природоохоронних фондів тощо.

Якщо розмір штрафних санкцій за байдужість до екологічних проблем керівників підприємств, які забруднюють довкілля, є меншим від витрат на дотримання правил, то уряд, змінюючи ставки екологічних податків, їх структуру та правила сплати, має зробити їх більшими. Це матиме результат – зменшення викидів забруднюючих речовин, збільшення витрат на інновації та технологічні вдосконалення. Таким чином, податки дозволяють збільшити обсяг коштів, яку заплатить забруднювач навколишнього середовища.

Підприємство вирішує, що йому більш вигідно: зменшувати викиди забруднюючих речовин шляхом реалізації природоохоронних заходів чи сплачувати податкові платежі за забруднення довкілля.

Можна стимулювати підприємство шляхом надання податкових пільг в обмін на зобов'язання підвищити енергоефективність та впровадити систему управління енергоспоживанням. Податкові пільги можуть стимулювати екологічно «чисті» виробництва, а високі екологічні податки повинні збільшувати ціну діяльності зі значним негативним впливом на навколишнє природне середовище.

Податкове регулювання надає можливість платникам екологічних податків обирати власну стратегію поведінки. Податкові пільги підвищують економічну зацікавленість забруднювачів навколишнього природного середовища в інвестуванні власних фінансових ресурсів у екологічно «чисті» технології, відновлювальні джерела енергії. Для прикладу, будівництво очисних споруд спонукатиме до збільшення площ, які є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно, і тоді

така проблема вирішується наданням пільг зі сплати такого податку (діючий вітчизняний механізм оподаткування передбачає можливість використання цієї пільги за рішенням органу місцевого самоврядування). Можна використати інший інструмент ПР: прискорену амортизацію для таких споруд або очисного обладнання. Податкові пільги мають стимулювати екологічну спрямованість усіх галузей економіки [8, с. 147].

Сучасні дослідження показують, що екологічні податки – дієвий інструмент у вирішенні екологічних проблем сучасності. В країнах ОЕСР і ЄС використовується 375 податків, 250 екологічних зборів або платежів за забруднення навколишнього природного середовища [9, с. 10]. Такі фінансові інструменти, як «зелені податки» можуть забезпечити бюджет додатковими доходами, які можна буде використати для поліпшення екології або скорочення податків для незаможних верств населення.

Перелік податкових інструментів у сучасній практиці ЕО є досить широким та всеохоплюючим стосовно об'єктів регулювання. Це плата за скидання стічних вод, забруднюючих речовин, податки на викид вуглецю, на власність, земельні податки та ін. (табл. 1).

Таблиця 1

**Податкові інструменти та їх використання
у сучасній практиці екологічного оподаткування**

Об'єкт регулювання	Податкові інструменти регулювання
Використання водних ресурсів	Податок на приріст капіталу, рентна плата за спеціальне використання води
Забруднення водних ресурсів	Штрафні санкції за скид стічних вод, екологічний податок
Використання лісових насаджень	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів
Забруднення лісових насаджень	Екологічний податок
Використання землі та ґрунту	Податки на власність, земельні податки
Забруднення землі та ґрунту	Екологічний податок
Використання корисних копалин	Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин; рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин
Забруднення повітря	Екологічний податок

Джерело: розроблено автором за [10–11].

Найпоширеніші фінансові інструменти екологічного оподаткування такі:

- Податки на енергію, нафту та нафтопродукти.
- Транспортні податки.
- Податки на викиди та забруднення повітря.
- Інші податкові відрахування.

Варто обмежити кількість об'єктів оподаткування екологічними податками, зосередившись на речовинах, які найбільше забруднюють повітря і водні ресурси, а ідентифікація та розрахунок екологічних податків має потребувати найменших витрат для держави та платників.

Витрати на адміністрування податків надзвичайно важливі, тому екологічні податки є досить ефективними. Зокрема, надзвичайно низькі витрати на їх адміністрування у Німеччині: на екологічні податки витрачається лише 0,1 % їхніх доходів (для порівняння: 2,2 % доходів від податку на доходи фізичних осіб і 5 % доходів від корпоративного прибуткового податку витрачаються на їх адміністрування) [7, с. 3].

Значну увагу до вирішення екологічних проблем суспільства приділяють країни Європейського Союзу. Нова європейська стратегія економічного розвитку «Європа 2020: стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання» значну увагу приділяє втіленню в життя ідеї більш раціонального використання природних ресурсів, покращенню екологічної ситуації, розробці нових екологічно чистих технологій. Згідно з єдиною екологічною стратегією, яка розрахована до 2020 р. і дістала назву «Стратегія 20-20-20», планується на 20 % скоротити викиди парникових газів (від рівня 1990 р.), довести до 20 % частку виробництва енергії за рахунок відновлювальних джерел енергії, а загальні енерговитрати країн – членів ЄС мають скоротитися на 20 % [11].

У країнах – членах ЄС поширеними екологічними податками є:

- енергетичні податки (Австрія, Великобританія, Італія, Нідерланди, Словенія, Швеція). Це податки на споживання електрики, вугілля, природного газу та палива;
- податок на мінеральне паливо (Австрія, Великобританія, Греція, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Словаччина, Франція) [12, с. 11].

Введення податків на споживання енергії і нафти, в початковому варіанті, передусім для підвищення податкових надходжень, має давню традицію в державах – членах ЄС. Уже з 1950-х років кілька з них ввели енергетичні податки на споживання природного газу, вугілля, електроенергії та нафти. У 1990-ті роки кілька держав – членів ЄС почали вводити податки на паливо, мета яких – охорона навколишнього середовища. Потім країни почали запроваджувати аналізовані податки на енергію і нафтовий сектор.

Великі податки змушують розвивати альтернативну енергетику. В США податковий кредит на виробництво електроенергії із новлювальних джерел складає 2 центи на 1 кВт · год електроенергії, виробленої з використанням енергії сонця, вітру і біомаси. Також існує інвестиційний податковий кредит у розмірі 30 % від вартості інвестицій у когенераційне генеруюче обладнання [6, с. 5–8].

В Україні не підлягають оподаткуванню акцизним податком операції реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.

Досить поширена практика використання як на загальнодержавному, так і місцевому рівні коефіцієнтів, які збільшують плату за:

- забруднення атмосфери;
- розміщення відходів у межах населених пунктів;
- викиди забруднюючих речовин у визначені водні об'єкти;
- забруднення в рекреаційних зонах.

Наразі Податковий кодекс України зобов'язує застосовувати коригуючі коефіцієнти при розрахунку суми екологічного податку, який справляється за:

- скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти;
- розміщення відходів;
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) [10].

Для України було б доцільно ввести понижувальні коефіцієнти або ставки екологічного податку для платників, які запровадили систему екологічного менеджменту (система стандартів *ISO 14000*). Одним із варіантів фіскального стимулювання зменшення викидів може стати дозвіл на вирахування природоохоронних витрат із суми екологічних платежів.

З початку 1990-х років багато країн в основу оподаткування автомобілів заклали викиди вуглекислого газу (CO_2). Першою була Фінляндія, яка запровадила його в 1990 р. Невдовзі її приклад наслідували Великобританія, Данія, Німеччина, Нідерланди, Польща, Словенія, Фінляндія та Швеція.

Час довів, що заходи ПР в ЕО призвели до значних змін обсягів викидів вуглекислого газу, який, попри природне походження та завдяки людській діяльності через значну його кількість, став найзначнішим з антропогенних парникових газів [13, с. 23]. У цілях реалізації Кіотського протоколу деякі держави активно використовують податки на викиди двоокису вуглецю, зокрема, це Данія та Італія. У Фінляндії застосовуються різні ставки податків на споживання енергії залежно від того, як вона була вироблена. В Канаді звільнені від оподаткування інвестиції у відновлювальні джерела енергії й енергозбереження.

У вітчизняній практиці ПР, крім безпосередньо екологічних податків, застосовуються і неекологічні податки: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість (*табл. 2*).

Такі інструменти ПР як звільнення від оподаткування прибутку та інших певних операцій, податкова знижка, невключення об'єктів до бази оподаткування дозволяють вирішувати нагальні екологічні проблеми українського суспільства: зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, підвищення енергоефективності та енергозбереження, модернізація Бортницької станції аерації тощо.

Податкове регулювання вирішення екологічних проблем в Україні

Податок	Зміст податкового регулювання
На прибуток підприємств	Звільняється від оподаткування прибуток Чорнобильської АЕС, якщо такі кошти використовуються на фінансування робіт з підготовки до припинення роботи і зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему
	Звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий за рахунок міжнародної технічної допомоги або коштів, які передбачаються в державному бюджеті як внесок України до Чорнобильського фонду «Укриття» для реалізації міжнародної програми – Плану здійснення заходів на об'єкті «Укриття»
	Дозволено амортизувати капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язаних з будівництвом
На доходи фізичних осіб	Податкова знижка суми коштів, сплачених платником податку у зв'язку з переобладнанням транспортного засобу, що належить платникові податку, з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизеля, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива
	Звільнення від оподаткування суми коштів, яка надається платнику податку міжнародною фінансовою організацією ... у зв'язку із здійсненням заходів щодо енергоефективності та енергозбереження
	Не підлягають оподаткуванню доходи, що нараховані (виплачені, надані) громадянам Японії на період реалізації проекту модернізації Бортницької станції очистки стічних вод
На додану вартість	Звільнення від оподаткування операцій за ввезення на митну територію України: -устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії; -матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва: устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії; -матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії; -енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів; -засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів
	Спеціальний режим оподаткування – діяльність у сфері лісового господарства та рибальства

Джерело: розроблено автором за [10].

Такі інструменти ПР як звільнення від оподаткування прибутку та інших певних операцій, податкова знижка, невключення об'єктів до бази оподаткування дозволяють вирішувати нагальні екологічні проблеми українського суспільства: зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, підвищення енергоефективності та енергозбереження, модернізація Бортницької станції аерації тощо.

Вітчизняний механізм ПР у вирішенні екологічних проблем суспільства реалізується не повною мірою, оскільки відповідні норми регулювання, які діють у країнах Європейського Союзу, відсутні у Податковому кодексі України. Варто враховувати можливі ризики екологічного оподаткування: зниження платоспроможності та фінансової стійкості забруднювачів; ускладнення виконання ними податкового законодавства; неможливість повністю або частково зменшити свої податкові зобов'язання з екологічних податків перед бюджетом; додаткові витрати фіскальних органів на адміністрування таких податків; ухилення від оподаткування та незаконна діяльність суб'єктів господарювання – забруднювачів тощо.

Висновки. Сутність податкового регулювання як інструменту державної екологічної політики полягає у коригуванні поведінки користувачів природних ресурсів, забруднювачів довкілля, виробників екологічно шкідливої продукції; отриманні податкових доходів для вирішення екологічних проблем. Це дасть можливість зменшити податкове навантаження на капітал та працю.

Аналіз стану екологічних податків та особливостей їх впливу на поведінку платників дає підстави для висновків про необхідність врахування таких пропозицій:

- податки на забруднення мають стимулювати забруднювачів зменшувати викиди в атмосферу та скиди у водні ресурси найбільш шкідливих для навколишнього природного середовища речовин, нейтралізація яких потребує найменших витрат (викиди отруйних речовин невеликою кількістю великих стаціонарних джерел), виходячи з пріоритетних екологічних проблем;

- необхідно розширити практику застосування екологічних податків у частині оподаткування рухомих джерел-забруднювачів, відходів (автомобільні шини, акумуляторні батареї, поліетиленові пакети) і джерел забруднення в сільському господарстві (пестициди, добрива);

- необхідно покращити співпрацю державних і недержавних інституцій: міністерств (Міністерство екології та природних ресурсів України, Міністерство юстиції України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України), контролюючих служб (Державна екологічна інспекція України, Державна аудиторська служба України, Державна служба геології та надр України, Державна фіскальна служба України), агентств (Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство лісових ресурсів України, Державне агентство рибного господарства України, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України), наукових установ та громадських організацій;

- екологічні податки потрібно встановлювати у такому розмірі, щоб вони були вищими граничних витрат на зменшення викидів забруднюючих речовин, і таким чином регулювати поведінку забруднювачів, цим стимулюючи зберігати довкілля;

➤ при подальшому регулюванні значну увагу необхідно приділити підвищенню екологічної ефективності таких податкових інструментів, а не їх фіскальному потенціалу, що дозволить знизити негативний вплив на навколишнє природне середовище та збільшити інвестиції у «зелені» інновації.

Більш широке використання екологічних податків дозволяє перенести податковий тиск із прямих податків (податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб), які найбільш негативно впливають на економічне зростання, а отримані податкові доходи направити на фінансування природоохоронних заходів. Зазначене вимагає подальших наукових досліджень для досягнення оптимального фіскального та природоохоронного ефекту від використання екологічних податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. UN Climate Change Conference Paris 2015. URL : <http://www.un.org/sustainabledevelopment/cop21>.
2. Веклич О. Як зашкодити екологічному оподаткуванню? Дзеркало тижня. 2014. № 32 (178). С. 7.
3. Економічні аспекти управління природними ресурсами та забезпечення сталого розвитку в умовах децентралізації влади в Україні / за ред. М. А. Хвесика, С. О. Лизуна. Київ : ДУ ІЕПСР НАН України, 2015. 72 с.
4. Міщенко В. С., Маковецька Ю. М., Омеляненко Т. Л. Інституціональний розвиток сфери поводження з відходами в Україні: на шляху європейської інтеграції. Київ : Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, 2013. 192 с.
5. Чала О. А. Сучасні аспекти розподілу екологічного податку в контексті забезпечення екологізації національної економіки. Ефективна економіка. 2015. № 3. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3908>.
6. Roberton C. 2016. Environmental Taxation. NBER Working paper. № 22303. P. 5–8. URL : <http://www.nber.org/papers/w22303.pdf>.
7. Görres A. 2005. Germany's ecotax reform 1999–2003: implementation, impact, future development. Green budget paper. P. 3. URL : <http://www.foes.de/pdf/GBG-GreenEssay-2005-03-Goerres-Germanys-ecotax-reform-1999-2003.pdf>.
8. Налоговые льготы. Теория и практика применения : монографія / под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова. М. : Юнити-Дана, 2014. 487 с.
9. The Political Economy of Environmentally Related Taxes, 19 June 2006. Paris : OECD, 2006. P. 10.
10. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змін. і допов.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
11. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission. European Commission. Brussels, 2010, 03 March. 32 p.
12. Green policies in the EU: A review, EC-IILS joint discussion paper series. № 14. 57 p. The Political Economy of Environmentally Related Taxes, 2006. 19 June. Paris : OECD. P. 10. URL : <http://www.ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7246&langId=en>.
13. How Effective Are Green Taxes? Green Fiscal Commission, Briefing Paper Two, April 2009. 8 p. URL : http://www.greenfiscalcommission.org.uk/images/uploads/GFC_BRIEFING_2_FINAL.pdf.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2017.

Nikitishyn A. Tax regulation as a tool of state environmental policy.

Background. Nowadays, attention of the world community is focused not only on financial and economic problems. On the foreground, there are climatic and environmental problems that require search of new and improvement of existing tools, including financial, that will promote their solution.

These tools are taxes, which contribute to solving of urgent environmental problems through regulatory function. They have become an important and effective tool of provision of environmental safety of the society, and play an important role in the transition to low carbon economy.

The analysis of recent researches and publications. A lot of works are devoted to current problems and prospects of development of environmental taxation (ET) in Ukraine and abroad. Despite their availability, regulatory potential of the ET is quite important and little studied topic, and domestic system of such taxation is still quite far from realization of its full potential and effective use.

The **aim** of the article is justification of the ways of the increase of tax regulation efficiency as a tool of state environmental policy.

Materials and methods. In the process of writing this article a combination of methods and approaches was used, which helped to implement the conceptual integrity of the research, particularly dialectical, historical and structural methods were used for the disclosure of preconditions and specific features of tax regulations use when solving environmental problems of the society.

The results of the research. At present time, there is a growing attention to the use of environmental taxation in the countries worldwide in order to solve environmental problems. The efficiency and effectiveness of tax regulations vary in different countries and is determined by a number of factors: the structure of environmental taxation system (breadth of coverage of objects), the level of taxes (tax rate) and the nature of implementation (benefits), directions of the use of obtained tax incomes. Tax regulation allows payers of environmental tax to choose their own behavior strategy. Tax benefits increase economic interest of pollutants of the natural environment to invest their financial resources into environmental technologies, renewable energy sources. The domestic tax regulation mechanism is not implemented to the full extent when solving environmental problems of the society, because the Ukrainian Tax Code does not contain relevant norms of regulation which are in force in the countries of the European Union.

Conclusion. The essence of tax regulation as a tool of state environmental policy is to influence and correct the behavior of the users of natural resources, pollutants of the natural environment, manufacturers and consumers of environmentally harmful products; to obtain tax incomes that will be used to solve environmental problems and will give an opportunity to reduce the tax load on the capital and labor that will contribute to economic growth, the provision of social and economic development of the society.

Keywords: tax regulation, environmental taxes, environmental taxation, tax policy, tax system, natural environment.

REFERENCES

1. UN Climate Change Conference Paris 2015. URL : <http://www.un.org/sustainabledevelopment/cop21>.
2. Veklych O. Jak zashkodyty ekologichnomu opodatkuvannju? Dzerkalo tyzhnja. 2014. № 32 (178). S. 7.

3. Ekonomichni aspekty upravlinnja pryrodnyjmy resursamy ta zabezpechennja stalogo rozvytku v umovah decentralizacii' vlady v Ukraini / za red. M. A. Hvesyka, S. O. Lyzuna. Kyi'v : DU IEPSR NAN Ukrainy, 2015. 72 s.
4. Mishhenko V. S., Makovec'ka Ju. M., Omel'janenko T. L. Instytucional'nyj rozvytok sfery povodzhennja z vidhodamy v Ukraini: na shljahu jevropejs'koi' integracii'. Kyi'v : In-t ekonomiky pryrodokorystuvannja ta stalogo rozvytku NAN Ukrainy, 2013. 192 s.
5. Chala O. A. Suchasni aspekty rozpodilu ekologichnogo podatku v konteksti zabezpechennja ekologizacii' nacional'noi' ekonomiky. Efektyvna ekonomika. 2015. № 3. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3908>.
6. Roberton C. 2016. Environmental Taxation. NBER Working paper. № 22303. P. 5–8. URL : <http://www.nber.org/papers/w22303.pdf>.
7. Görres A. 2005. Germany's ecotax reform 1999–2003: implementation, impact, future development. Green budget paper. P. 3. URL : <http://www.foes.de/pdf/GBG-GreenEssay-2005-03-Goerres-Germanys-ecotax-reform-1999-2003.pdf>.
8. Nalogovyje l'goty. Teorija i praktika primenenija : monografija / pod red. I. A. Majburova, Ju. B. Ivanova. M. : Juniti-Dana, 2014. 487 s.
9. The Political Economy of Environmentally Related Taxes, 19 June 2006. Paris : OECD, 2006. P. 10.
10. Podatkovyj kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI (zi zmin. i dopov.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
11. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission. European Commission. Brussels, 2010, 03 March. 32 p.
12. Green policies in the EU: A review, EC-IILS joint discussion paper series. № 14. 57 p. The Political Economy of Environmentally Related Taxes, 2006. 19 June. Paris : OECD. P. 10. URL : <http://www.ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7246&langId=en>.
13. How Effective Are Green Taxes? Green Fiscal Commission, Briefing Paper Two, April 2009. 8 p. URL : http://www.greenfiscalcommission.org.uk/images/uploads/GFC_BRIEFING_2_FINAL.pdf.